herpy

ORMAR

Tigerpyton

Python bivittatus

Python bivittatus är en av världens största ormar, en kraftig, lugn pyton från Sydöstasiens skogar, sumpmarker och gräsmarker, med bruna, mörkt kantade fläckar på ljus botten. Vuxna djur är 300-500 cm, och honorna är mycket tyngre än hanarna. Arten kräver ett mycket stort terrarium med bassäng, 32-34 °C på solplatsen och stor erfarenhet, och den kan leva över 20 år.

Familj: Pythonidae Engelska: Burmese Python Tidigare namn: *Python molurus bivittatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**300-500 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**20-25 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Savann, regnskog och våtmark**
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**300 × 150 × 150 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**27-31 °C**
Värmeplats	**32-34 °C**
Temperatur, natt	**26-28 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vatten	**Vattendel**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**24-36 mån.**
Kullstorlek	**12-36 ägg**
Inkubation	**60-90 dagar** vid 31-32 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Python bivittatus är en jättestor, kraftigt byggd orm med släta fjäll, ett rektangulärt huvud, lodräta pupiller och värmekänsliga gropar längs läpparna. Grundfärgen är beige till gyllene med stora bruna, mörkt kantade fläckar på rygg och sidor. Ovanpå huvudet sitter ett triangulärt märke, och ett mörkt band går genom varje öga. Artnamnet *bivittatus* kommer av latin och betyder ungefär "med två band".

Vuxna djur är normalt 300-500 cm, och i fångenskap är de flesta 330-370 cm. Honan är bara något längre än hanen, men mycket tyngre och kraftigare byggd: en hona på 350 cm kan väga omkring 30 kg, och en på 500 cm upp mot 75 kg, medan hanar på omkring 300 cm väger 7-18 kg. Djur över 500 cm är sällsynta, och den största säkert uppmätta är 579 cm lång. Dvärgformer från Java, Bali och Sulawesi blir omkring 200-250 cm. Arten räknades före 2009 som en underart av *Python molurus*, och den kallas fortfarande ofta vid det gamla namnet i handeln.

Arten är lugn och tål hantering, men storleken gör den till ett potentiellt farligt djur. Den kan bli över 20 år. Det är ett åtagande som kräver plats, tid och pengar, och ett djur som vuxit ur sitt hem är svårt att placera. Det finns många färg- och teckningsvarianter (morfer) i fångenskap. Skötselbeskrivningen handlar om arten själv, inte om genetik.

Utbredning och livsmiljö

Python bivittatus lever i Syd- och Sydöstasien: sydöstra Nepal, nordöstra Indien, södra Bhutan, Bangladesh, Myanmar, Thailand, Laos, Kambodja, Vietnam och södra Kina inklusive Hainan. Arten finns också på Java, Bali och Sulawesi. Typlokalen är Java. Uppgifter från Sumatra och Borneo räknas som felbestämningar.

Beståndet på Sulawesi har beskrivits som en egen underart, *Python bivittatus progschai*.

> **Naturlig utbredning:** Nepal, Indien, Bhutan, Bangladesh, Myanmar (Burma), Thailand, Laos, Kambodja, Vietnam, Kina och Indonesien.

LIVSMILJÖ

P. bivittatus lever i tropisk skog, men också i gräsmarker, varm tempererad skog och mangrovesumpmarker, och den finns nästan alltid nära sötvatten. Den är mest nattaktiv och gömmer sig i undervegetationen, i hål och i ihåliga träd. Unga djur klättrar och rör sig lika mycket i träd som på marken, men när djuret blir tungt blir det nästan helt marklevande. Den är en utmärkt simmare och kan stanna under vattnet i upp mot en halvtimme.

Klimatet är tropiskt med en fuktig sommar och en torrare vinter. I den norra delen av utbredningen kan arten gå i vinterdvala i flera månader i ihåliga träd, flodstränder eller under stenar. Den är solitär och påträffas tillsammans med artfränder nästan bara under parningstiden. Bytet är däggdjur och fåglar, men också groddjur och kräldjur, och den ligger på lur och slår snabbt till, innan den slingrar sig om och kväver bytet.

Skötsel

TERRARIET

Storleken är artens största utmaning: de flesta anläggningar är för små. Ett djur ska som minimum kunna sträcka ut sig helt, och bredden ska vara hälften av djurets längd, medan höjden ska ge plats att klättra och sitta högt. Ett djur på 300 cm ska därför ha ett terrarium på minst 300 × 150 × 150 cm, och ett djur på 450-500 cm ska ha ett helt rum eller en liten byggnad med en golvyta på omkring 12 m². Ungar och unga djur under 250 cm kan en period bo i 240 × 120 × 120 cm, men växer snabbt och måste flyttas.

Terrariet ska kunna stängas säkert, med låsbara dörrar, och ha små ventilationsöppningar i sidorna, eftersom värme och fukt lätt försvinner genom ventiler i taket. Materialet ska vara slätt och lätt att rengöra. Täck gärna för en eller två sidor, så att djuret känner sig tryggt.

Bottnen ska vara minst 10 cm tjock och hålla kvar fukten: en blandning av 40 % matjord, 40 % kokosfiber och 20 % leksand eller ren kokosflis, med ett lager löv ovanpå. För en mycket stor anläggning är tidningspapper eller spån ett praktiskt val, men de håller dåligt kvar fukten. Djuret producerar stora mängder urin och avföring, så bottnen måste bytas ofta.

Inred med stora, solida grenar och hyllor, så att djuret kan klättra, med minst två stora gömslen (till exempel lådor eller hundburar) och med tjocka, fastsatta växter eller konstgjord växtlighet som skydd. Allt som hänger i terrariet ska vara ordentligt fastsatt, så att det inte kan falla ner på djuret.

TEMPERATUR

Terrariet ska ha en gradient. Solplatsen ska vara 32-34 °C, mätt med en infraröd termometer, den kalla sidan 27-31 °C och natten 26-28 °C. Temperaturen får inte falla under 26 °C på natten, så de flesta anläggningar behöver nattvärme från en källa utan ljus, till exempel en strålningsvärmepanel.

Den varma zonen skapas med en klunga av fyra halogenlampor à 50 W över en solplats, så att hela djuret värms jämnt uppifrån. Alla värmelampor inne i terrariet ska ha skyddsburar, så att djuret inte kan bränna sig. Värmematta och värmekabel kan användas, men bara med proportionell termostat med givare precis under värmekällan. Använd aldrig värmestenar. Använd digitala termometrar med givare på solplatsen och i den kalla änden. Är värmen för låg slutar djuret att äta och kan få luftvägsinfektion.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på omkring 60 %, med högre värden precis efter besprutning, mätt med en digital hygrometer mitt i terrariet. Håll terrariet fuktigt, men inte vått: det ska kunna torka mellan besprutningarna, och kvav luft ger luftvägsinfektion. Fuktigheten hålls uppe med en tryckspruta eller ett automatiskt dimsystem med dysor längs väggen, minst 2-3 gånger dagligen, och med en tjock, fuktbevarande botten.

Djuret ska ha en stor, djup bassäng på golvet, som också fungerar som dricksvatten. Den ska minst vara stor nog för att djuret ska kunna ligga hopringlat i den med lite plats över, och helst så stor att det kan simma. Använd till exempel en stor foderlåda eller en nedsänkt vattenlåda. Byt vattnet varje vecka och omedelbart om det är smutsigt, och skrubba bassängen med ett desinfektionsmedel för djur.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är mest aktiv på natten och i skymningen, men ska ha en fast dag-natt-rytm med omkring 12 timmars ljus och 12 timmars mörker. UVB är inte nödvändigt för att överleva, men rekommenderas, eftersom djuret i naturen utsätts för solljus, och eftersom ljuset stöder D-vitamin, immunförsvar och aptit. Arten hör till Ferguson-zon 2. Använd ett T5 HO-rör på 5-6 % UVB som täcker omkring halva terrariets längd och sitter över den varma sidan. Målet är ett UV-index på 2-3 på solplatsen. Är röret monterat över ett nät ska avståndet till djurets rygg på solplatsen vara omkring 25 cm, och inne i terrariet 30-40 cm; kontrollera med en UV-mätare. Rören byts var 12:e månad.

Halogen- och UVB-lampor ensamma ger inte tillräckligt med ljus i ett stort terrarium. Komplettera med T5 HO-lysrör på 6.500 K eller kraftiga LED-lister som täcker det mesta av terrariets längd. Ljuset får inte vara tänt på natten.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

P. bivittatus är köttätare och ska ha hela bytesdjur av däggdjur och fåglar. Råttor är standard, och i takt med tillväxten används kaniner, marsvin, vaktlar, kycklingar och ankor och till de allra största djuren grisar och lammkroppar. Varierade bytesdjur är en viktig berikning. Mata upptinade, frysta djur, som tinas i en påse i varmt vatten till omkring 38 °C. Det är säkrare än levande byte, som kan skada ormen. Använd långa fodertänger.

Byteets tjocklek ska vara 1-1,5 gånger ormens kroppsbredd. Större bytesdjur kräver längre paus. Utfodringsfrekvens: - Nykläckta, under 1 år: var 1:a-2:a vecka. - Unga, 1-2 år: var 2:a-3:e vecka. - Unga vuxna, 3-4 år: var 3:e-4:e vecka. - Vuxna, över 4 år: var 4:e-6:e vecka.

Vuxna djur kan gott gå i upp till 4 månader utan mat, och det är hälsosamt för kondition och vikt. För frekvent utfodring ger fetma, organskador och kortare liv. Nykläckta ungar kan äta en vuxen mus från första måltiden. Mata bara när en annan person är närvarande, och knacka på terrarielocket före varje utfodring och aldrig vid hantering, så att djuret lär sig skilja mellan mat och rengöring. Dricksvatten ska alltid finnas tillgängligt i bassängen.

En lätt pudring av bytet med ett kalk- och vitamintillskott vid var några måltider förebygger brister.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

P. bivittatus är lugn och sällan aggressiv, men ett vuxet djur är starkare än en människa och kan vara livsfarligt. Ett djur över 300 cm får bara hanteras när minst en annan vuxen är närvarande, och barn får aldrig hantera djuret ensamma.

Ge ett nytt djur minst 3 månaders karantän, och börja hantera först när det äter regelbundet. Tvätta händerna så att de inte luktar byte, och knacka lätt på djurets huvud med en pappersrulle på en ormkrok, så att det vet att det inte är matdags. Lyft med en hand bakom huvudet och en under kroppen, och ta aldrig tag i svansen. Ormen virar sig om armarna som om de vore grenar. Låt den inte slingra sig om halsen. Hantera inte djuret när ögonen är blåaktiga före hudömsningen, eller de första 2 dagarna efter en måltid.

Håll djuren var för sig.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könet bestäms säkrast med en sond, som bara en erfaren person eller en veterinär bör använda. Honan är mycket tyngre än hanen. Könsmognad inträder efter 2-3 år (siffran gäller *Python molurus* i den gamla, breda bemärkelsen), förutsatt att djuret har rätt vikt, och vikten betyder mer än åldern.

PARNING

Parningen sker tidigt på våren efter en svalare period. Svalare nätter är nödvändiga för aveln, och honan ska vara i god kondition. Hanen sätts ihop med honan i hennes terrarium. Själva parningen varar från 5 till 30 minuter. Avel bör bara övervägas med stor eftertanke: det finns ett stort utbud av ungar, och stora djur är svåra att placera.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger äggen omkring 3-4 månader efter parningen, i naturen i mars-april. Kullen är normalt 12-36 ägg, och mycket stora honor kan lägga över 100 ägg. Honan ringlar sig om äggen och stannar hos dem tills de kläcks, utan att äta. Genom att dra ihop musklerna i små darrningar höjer hon temperaturen kring äggen med flera grader. Hon ska ha ett stort, lugnt gömsle och vatten.

INKUBATION

Äggen kläcks efter 2-3 månader (60-90 dagar). Artificiell kläckning är inte noga beskriven för arten, så temperatur och fukt är lånade från *Python regius*: 31-32 °C och hög luftfuktighet, med äggen på fuktig vermikulit i en sluten behållare med ett par lufthål. I naturen ligger äggen vid 26-31 °C, och honan håller dem varma med sina muskeldarrningar. Ungarna stannar ofta kvar i ägget tills den första hudömsningen är över. Hjälp inte till med kläckningen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar är redan stora och kan äta en vuxen mus från första måltiden. De ska hållas enskilt i en säker låda med gömsle, vatten och en värmekälla. Ungar växer mycket snabbt, så de måste flyttas till större enheter med jämna mellanrum.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på fel värme, fukt och utfodring och för små terrarier. De typiska är:

- Fetma och organskador vid för frekvent eller för stor utfodring.
- Matvägran vid för låg temperatur eller störningar.
- Luftvägsinfektioner vid kall eller kvav luft, med väsande andning, slem eller öppen mun. Kräver veterinär.
- Dålig hudömsning vid för torr luft.
- Brännskador från oskyddade värmelampor.
- Kvalster och invärtes parasiter, särskilt hos nyinköpta djur. Använd uppfödda djur, och håll nya djur i karantän i minst 3 månader.
- Uppkastning, om djuret hanteras för nära en måltid. Det är en allvarlig belastning.

Ormar döljer sjukdom, så veckovis vägning och anteckningar om utfodring, hudömsning och beteende är den bästa tidiga varningen. Kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur om ormen går ner i vikt, har andningsproblem eller inte äter på flera månader.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.